

Αθήνα 6 Ιουνίου 2008

Αρ. Πρωτ. 664 Φ.

ΠΡΟΣ

Την κ. Γενική Διευθύντρια Σωφρονιστικής
Πολιτικής Υπουργείου Δικαιοσύνης
ΑΘΗΝΑ

KOIN. : κ. Γενικό Γραμματέα
κ. Υπουργό Δικαιοσύνης

Ως Πρόεδρος του Δ.Σ. της Εταιρίας Προστασίας Ανηλίκων Αθηνών θα ήθελα να θέσω υπόψη σας και προτείνω τα εξής:

Η επιτέλεση του σκοπού των Ε.Π.Α. που πρωτευόντως είναι η συμβολή τους στην πρόληψη της παραβατικότητας και θυματοποίησης ανηλίκων παιδιών θα μπορούσε να είναι αποτελεσματικότερη :

Α) αν η Ε.Π.Α. είχε στη διάθεση της :1) Ικανοποιητικό αριθμό κοινωνικών λειτουργών. Η αύξηση του αριθμού των κοινωνικών λειτουργών επιβάλλεται όχι μόνο προς κάλυψη του μεγάλου αριθμού των περιπτώσεων που η κοινωνική υπηρεσία των Ε.Π.Α. επιλαμβάνεται, κυρίως ελλείψει συστάσεως της Κοινωνικής Υπηρεσίας που το άρθρο 49 του Ν2447/96 πρόβλεπε ότι πρέπει να ιδρυθεί σε κάθε Πρωτοδικείο την οποία με κατάλληλη σύσταση και οργάνωση θα μπορούσε να υποκαταστήσει, αλλά και λόγω των πολλών άλλων καθηκόντων που οι κοινωνικοί λειτουργοί της Ε.Π.Α. έχουν (κατ' οίκον επισκέψεις, επισκέψεις σε σχολεία, σύνταξη εκθέσεων κοινωνικής έρευνας, μετά την επικοινωνία με γονείς και ανήλικο, συμβουλευτική και υποστήριξη, διαμεσολάβηση προς εξόμαλυνση των μεταξύ γονέων ή των μεταξύ γονέων και τέκνου διαφορών, παρακολούθηση οικογένειας και του ανηλίκου μετά την ανάθεση της επιμέλειας σε άλλο πρόσωπο, η πρόοδος του στο σχολείο και η προσπάθεια για την κοινωνική και επαγγελματική του αποκατάσταση). Επί πλέον οι κοινωνικοί λειτουργοί είναι επιφορτισμένοι και με τη φροντίδα επίβλεψης και μέριμνα της κοινωνικής ένταξης και επαγγελματικής αποκατάστασης των ανηλίκων που φιλοξενούνται στις Στέγες των Ε.Π.Α. 2) Ψυχολόγους που ως έργο θα έχουν τη μέριμνα για τη ψυχοδιαγνωστική εκτίμηση των παιδιών θυμάτων παραμέλησης, εγκατάλειψης ή κακοποίησης, καθόσον, όπως και η έκθεση κοινωνικής έρευνας και η έκθεση ψυχοδιαγνωστικής εκτίμησης είναι προαπαιτούμενα για την από τον δικαστή έκδοση αντικειμενικής δικαστικής κρίσης. Επίσης οι ψυχολόγοι είναι απαραίτητοι και για τη ψυχική εκτίμηση και υποστήριξη των φιλοξενούμενων στις Στέγες ανηλίκων,3) δικηγόρους εκπαιδευμένους σε θέματα παραβατικότητας και

θυματοποίησης ανηλίκων, εκ του ειδικού πίνακα του άρθρου 3 παρ.1 του Ν3226/04 πιστοποιημένους από την Ε.Π.Α. και τον Δικηγορικό Σύλλογο, 4) Εθελοντές εκπαιδευμένους σχετικά με τις ανάγκες και τα προβλήματα των ανηλίκων και παροχή εκ μέρους τους υπηρεσιών όχι αποσπασματικά και κατά το δοκούν αλλά επί τη βάση συντονισμένου προγράμματος και τιθεμένων ορίων, αλλά και υπό την επίβλεψη του αρμοδίου φορέα. 4) Εξειδικευμένο στα θέματα των ανηλίκων φυλλακτικό προσωπικό των διαβιούντων στις Στέγες ανηλίκων.

Β) Εάν καθώς επιβάλλεται επαναπροσδιορισθεί ο ρόλος και η λειτουργία της Ε.Π.Α. σε πλήρη εναρμόνιση με τα σύγχρονα προβλήματα και ανάγκες των ανηλίκων και υποστηριχθεί η Ε.Π.Α. από την Πολιτεία κυρίως οικονομικά, υλικοτεχνικά και από απόψεως στελεχώσεως της με κατάλληλο και εξειδικευμένο προσωπικό.

Ειδικότερα θα πρέπει να περιληφθεί στο νόμο ρητά ως σκοπός της Ε.Π.Α. όχι μόνο εκείνος της πρόληψης από τον κίνδυνο παραβατικότητας των ανηλίκων αλλά και της πρόληψης από τον κίνδυνο της θυματοποίησης τους που άλλωστε στη πραγματικότητα υλοποιείται σήμερα από την Ε.Π.Α.. Ακολούθως θα πρέπει να δημιουργηθούν και λειτουργήσουν δύο τμήματα στην Ε.Π.Α., ένα εκ των οποίων θα ασχολείται με την πρόληψη της παραβατικότητας των ανηλίκων και το άλλο με την πρόληψη των ανηλίκων από θυματοποίηση. Κάθε τμήμα θα πρέπει να στελεχωθεί ή αν τούτο δεν είναι εφικτό να συνεργαστεί με εξειδικευμένο σε θέματα ανηλίκων προσωπικό αποτελούμενο κυρίως από κοινωνικούς λειτουργούς, παιδοψυχολόγους, παιδοψυχίατρους και δικηγόρους οι οποίοι θα επιλαμβάνονται μεμονωμένα και με την επιστημονική τους ιδιότητα αλλά και ως διεπιστημονική ομάδα των περιστατικών και θα διατυπώνουν εγγράφως ως μεμονωμένοι εξεταστές κάθε περίπτωσης και ως διεπιστημονική ομάδα την προς το καλύτερο συμφέρον του παιδιού άποψή τους, ώστε δι' αυτής να υποβοηθείται ο Εισαγγελέας ή ο δικαστής στο σχηματισμό αντικειμενικής υπέρ του ανηλίκου κρίσης. Προς αποτελεσματικότερη λειτουργία κάθε τμήματος και για την ορθότερη εξυπηρέτηση του σκοπού του θα πρέπει μέσω της Ε.Π.Α. να γίνεται εκπαίδευση επιστημόνων των ως άνω ειδικοτήτων και εκμάθηση συγκεκριμένης μεθοδολογίας χειρισμού των υποθέσεων και να πιστοποιούνται αυτοί στη συνέχεια από την Ε.Π.Α. και τον οικείο εκάστοτε επιστημονικό φορέα ως εξειδικευμένοι σε θέματα θυματοποίησης ή παραβατικότητας ανηλίκων και να είναι διαθέσιμοι σ' αυτή προς υποβοήθηση του έργου της Δικαστικής Αρχής για τον χειρισμό συγκεκριμένων υποθέσεων που τους ανατίθενται κατ' αποκλειστικότητα. Τα ονόματα των πιστοποιημένων από τις Ε.Π.Α. επιστημόνων θα πρέπει να καταχωρούνται σε κατάλογο χωριστό για κάθε ειδικότητα από το αρμόδιο τμήμα της Ε.Π.Α., ο οποίος κατάλογος θα κοινοποιείται και στις υπηρεσίες που ενδεχομένως οι επιστήμονες αυτοί εργάζονται προκειμένου αυτοί να καλούνται κατά τη σειρά καταχώρησής τους στον κατάλογο του αρμόδιου τμήματος της Ε.Π.Α. από τον αρμόδιο συντονιστή κάθε τμήματος της Ε.Π.Α. για την αντιμετώπιση των παρουσιαζομένων εκάστοτε περιστατικών. Ο Διευθύνων την Κοινωνική Υπηρεσία κάθε τμήματος της Ε.Π.Α. θα πρέπει να συντονίζει και τη σύγκληση της διεπιστημονικής ομάδας προκειμένου να ανταλλαγούν απόψεις εκ μέρους των μελών της και διατυπωθούν τα τελικά συμπεράσματα εγγράφως ώστε στη συνέχεια να διαβιβασθούν στην αρμόδια δικαστική αρχή.

Ειδικότερα επί υπάρξεως περιπτώσεως ανηλίκου που βρίσκεται σε κίνδυνο θυματοποίησης ή είναι ήδη θύμα, ο Διευθύνων το αντίστοιχο τμήμα της Ε.Π.Α. κοινωνικός λειτουργός πρέπει να μεριμνά ώστε κάθε μέλος της διεπιστημονικής

ομάδας να εκτελέσει το καθήκον του (π.χ. ο κοινωνικός λειτουργός την έκθεση κοινωνικής έρευνας, ο παιδοψυχολόγος·ή παιδοψυχίατρος έκθεση ψυχοδιαγνωστικής εκτίμησης του ανηλίκου, ή την παράστασή του ως πραγματογνώμων, κατά την από την αρμόδια αστυνομική ή δικαστική αρχή λήψη κατάθεσης από το ανήλικο θύμα, ο δικηγόρος αυτεπαγγέλτως να συνδράμει το ανήλικο θύμα κλπ.) Επίσης πρέπει να μεριμνά για τη σύγκληση της διεπιστημονικής ομάδας και τη διαβίβαση των απόψεων αυτής προς την αρμόδια δικαστική αρχή. Κατ' αυτόν τον τρόπο με τη συνδρομή της Ε.Π.Α. θα μπορέσουν να υλοποιηθούν με επιτυχία και οι καινοτόμες προβλέψεις του νέου Νόμου 3625/2007.

Επίσης επί περιπτώσεων παραβατικότητας ανηλίκων ο Κοινωνικός Λειτουργός του Τμήματος πρόληψης παραβατικότητας ανηλίκων προς υποβοήθηση του έχοντος δυνατότητα αποχής από την ποινική δίωξη ανηλίκου παραβάτη, σύμφωνα με το άρθρο 45Α ΚΠΔ εισαγγελέα, θα πρέπει να πραγματοποιεί κοινωνική έρευνα και καταρτίζει έκθεση γι' αυτή και να συντονίζει το έργο όλων των συντελεστών υλοποίησης του επιβαλλομένου εκάστοτε προγράμματος στον ανήλικο (π.χ. ανάθεση διαμεσολάβησης σε επιμελητή της Υ.Ε.Α., παραπομπή του ανηλίκου σε ψυχολόγο ή σε οποιοδήποτε πρόγραμμα, παρακολούθηση και επίβλεψη τήρησης του προγράμματος και ενημέρωση του Εισαγγελέα). Επίσης μέσω του κοινωνικού λειτουργού πρέπει να αναπτύσσεται συνεργασία και με την οικογένεια του ανηλίκου και στηρίζεται προς το συμφέρον του. Έτσι με την συνδρομή της Ε.Π.Α. θα μπορέσουν επιτέλους να υλοποιηθούν και λειτουργήσουν με αποτελεσματικότητα και τα εναλλακτικά αναμορφωτικά μέτρα που έχουν θεσπιστεί χωρίς να υλοποιούνται με τον Ν. 3189/03, και να καταστεί αποτελεσματικό και το έργο πρόληψης του Εισαγγελέα. Στους σκοπούς της Ε.Π.Α. θα πρέπει να ενταχθεί νομοθετικά και η μέσω των παραπάνω τμημάτων πρόληψης διενέργεια ερευνών και μελετών των αιτίων και συνθηκών και ειδών θυματοποίησης και παραβατικότητας των ανηλίκων και η υπόδειξη ενδεδειγμένων μέτρων και πολιτικών πρόληψης που να ανταποκρίνονται στις σύγχρονες ανάγκες των ανηλίκων, καθώς και η εκπόνηση και υλοποίηση προγραμμάτων πρόληψης, αλλά και η κριτική σε ήδη θεσπισθέντα μέτρα και εφαρμοζόμενες πολιτικές. Επίσης επιβάλλεται η μέσω των Ε.Π.Α. ανά τακτά χρονικά διαστήματα υλοποίηση προγραμμάτων επιμόρφωσης εισαγγελέων, δικηγόρων, κοινωνικών λειτουργών, αστυνομικών, επιμελητών της Υ.Ε.Α., ψυχολόγων και του προσωπικού που απασχολείται στις Στέγες ανηλίκων της Ε.Π.Α., τα ιδρύματα αγωγής ανηλίκων και τα ειδικά καταστήματα κράτησης ανηλίκων αλλά και εθελοντών σχετικά με θέματα που αφορούν την κατανόηση των προβλημάτων, αναγκών και κινδύνων που διατρέχουν οι ανήλικοι στη σύγχρονη εποχή, την επικοινωνία, συμπεριφορά και διαχείριση των ανηλίκων και την ανάπτυξη δεξιοτήτων για την αντιμετώπισή τους, σύμφωνα με το συμφέρον τους.

Εξάλλου για την σωστή λειτουργία των Στεγών ανηλίκων της Ε.Π.Α. όπου υφίστανται αυτές, θα πρέπει να ληφθεί μέριμνα για την ύπαρξη κατάλληλης υλικοτεχνικής υποδομής σ' αυτές και για τη στελέχωση τους με επαρκή αριθμό ατόμων (φυλάκων, κοινωνικού λειτουργού, ψυχολόγου, καθαριστού , μάγειρα, διοικητικών υπαλλήλων) τα οποία θα πρέπει τακτικά να εκπαιδεύονται ως προς τα προβλήματα, τις ανάγκες των ανηλίκων, τα δικαιώματα, τον τρόπο παρέμβασης και αξιολόγησης κάθε περίπτωσης ανηλίκου που διαμένει στη Στέγη, καθώς και μέριμνα για τη λειτουργία προγραμμάτων σ' αυτή που θα υποβοηθούν τους ανηλίκους της

Στέγης στη σωστή διαμόρφωση του χαρακτήρα τους και στην ομαλή κοινωνική τους ένταξη.

Τέλος εφόσον εκδοθεί νόμος για τις Μονάδες μέριμνας ανηλίκων, δεν θα είναι πλέον έργο της Ε.Π.Α. η κοινωνική και υλική στήριξη των παραβατών ανηλίκων μετά την κίνηση της ποινικής δίωξης σε βάρος του αλλά των Μονάδων Μέριμνας και συνεπώς θα πρέπει να καταργηθεί η παρ. 2 του άρθρου 18 Ν. 2298/95 όπως έχει αντικατασταθεί με αρ. 13 Ν. 2331/95.

Εκφράζοντας με την ως άνω ιδιότητά μου τη γνώμη των μελών του Δ.Σ. της Εταιρίας Προστασίας Ανηλίκων Αθηνών θα ήθελα να υποβάλλω την πρόταση του για σύσταση νομοπαρασκευαστικής επιτροπής προκειμένου να προβεί στην κατάρτιση νέου νομοσχεδίου για τις Ε.Π.Α..

Σας Ευχαριστώ,

Με τιμή,

Η ΠΡΟΕΔΡΟΣ του Δ.Σ της Ε.Π.Α.Α.

ΕΙΡΗΝΗ ΠΑΝΤΑΖΗ-ΜΕΛΙΣΤΑ
Αντεισαγγελεας Εφετών